

IST

**Jeugddetentie, nazorg en
reclasseringstoezicht,**

Casus R.

Inspectierapport

Justitie

Ministerie van Justitie

Inspectie voor de Sanctietoepassing

Inspectie jeugdzorg

Jeugddetentie, nazorg en reclasseringstoezicht

Casus R.

Inspectierapport

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding en doel	7
1.2 Reikwijdte	8
1.3 Objectbeschrijving	8
1.4 Toetsingskader	9
1.5 Opzet	10
1.5.1 Methode	10
1.5.2 Tijdpad	10
1.6 Recent onderzoek	10
1.7 Leeswijzer	11
2 Bevindingen	12
2.1 Voorgeschiedenis	12
2.2 Start van het justitieel traject	13
2.3 Verblijf De Hartelborgt	14
2.3.1 Informatie over R.	14
2.3.2 Verblijf	14
2.3.3 Externe contacten	15
2.3.4 Overplaatsing	16
2.4 Verblijf De Doggershoek	16
2.4.1 Informatie over R.	16
2.4.2 Verblijf	17
2.4.3 Opstand	17
2.4.4 Externe contacten	18
2.4.5 Overplaatsing	19
2.5 Verblijf De Heuvelrug, locatie Eikenstein	19
2.5.1 Informatie over R.	19
2.5.2 Verblijf	19
2.5.3 Externe contacten	19
2.5.4 Einde detentie	20
2.6 Proeftijd en toezicht Reclassering Nederland	20

2.6.1	Voorbereiding reclasseringstoezicht	20
2.6.2	Proeftijd en reclasseringstoezicht	21
2.6.3	Afsluiting van het reclasseringstoezicht	22
3	Conclusie en oordeel	23
3.1	Beantwoording van de deelvragen	23
3.1.1	Procedures en richtlijnen	23
3.1.2	Besluitvorming naar aanleiding van het gedrag van R. en incidenten	23
3.1.3	Handelswijze nazorgtraject	24
3.1.4	Samenwerking ketenpartners	25
3.1.5	Verbeteringen uitvoeringspraktijk	26
3.2	Conclusie en oordeel	27
4	Aanbevelingen	28
Bijlage 1	Chronologisch overzicht	29
Bijlage 2	Afkortingen	32
Bijlage 3	Toetsingskader	33
Bijlage 4	Geografisch ligging locaties	37

Voorwoord

Op 7 juni 2007 vond in Rotterdam een dodelijke steekpartij plaats. De verdachte, in dit rapport aangeduid als R., was eerder door de rechter veroordeeld tot een jaar jeugddetentie en een voorwaardelijke pij-maatregel (pij betekent plaatsing in een jeugdinrichting) met reclasseringstoezicht. Tijdens zijn detentie is hij meerderjarig geworden. Op verzoek van de staatssecretaris van Justitie hebben de Inspectie Jeugdzorg (IJZ) en de Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt) onderzocht of de bij deze casus betrokken instanties zorgvuldig gehandeld hebben.

De Inspecties komen tot het oordeel dat de betrokken instanties tekort zijn geschoten ten aanzien van het opstellen van een verblijfsplan en het overdragen van informatie waardoor er geen sprake is geweest van een doorlopende aanpak tijdens en na de detentie. Dit heeft er onder meer toe geleid dat de nazorg in aansluiting op het verblijf in een jeugdinrichting geen inhoud heeft gekregen. Als belangrijkste oorzaak van het uitblijven hiervan signaleren de Inspecties echter dat de in regelgeving en subsidievoorwaarden gestelde kaders ontoereikend zijn om goede nazorg te kunnen realiseren als iemand meerderjarig wordt tijdens zijn jeugddetentie.

In dit rapport wordt de feitelijke gang van zaken rond het justitiële traject van R. beschreven. Daaruit blijkt onder meer dat met hem was afgesproken dat hij zich een dag na beëindiging van de jeugddetentie bij de reclassering zou melden. Ook wordt duidelijk dat R. allerwegen als een jongen met -ook binnen de omgeving van een JJI- zeer problematisch gedrag werd aangemerkt, en dat bij het vertrek uit de jeugdinrichting van hem geen toekomstig adres of verblijfplaats bekend was. Dat hij zich vervolgens niet meldde bij de reclassering wekt bij lezing van het feitenrelaas nauwelijks verbazing. Het is in overeenstemming met de geldende procedures dat de reclassering het aan de eigen verantwoordelijkheid van de cliënt overlaat, op het afgesproken tijdstip te verschijnen. Dat het risico in het geval R. groot was dat hij niet zou komen opdagen, lijkt evident. Daarmee ontglipte een onhandelbare jongen die veel hulp, begeleiding en structuur nodig had aan het vereiste toezicht. De Inspecties vragen hier nadrukkelijk de aandacht voor en doen daartoe aan de staatssecretaris van Justitie de aanbeveling om de kaders zodanig aan te passen dat er sprake is van een naadloze aansluiting tussen de instellingen werkzaam in de jeugdstrafrechtketen en die in het

volwassenenstrafrecht. Tevens geven de Inspecties alle betrokkenen bij het jeugdstrafrecht in overweging in dit soort gevallen verder te kijken dan de formele werkelijkheid.

mr. W.F.G. Meurs
hoofdinspecteur ISt

mevr. drs. J.F. de Vries
hoofdinspecteur Inspectie jeugdzorg

Samenvatting

Op verzoek van de staatssecretaris van Justitie hebben de Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie voor de Sanctietoepassing een onderzoek uitgevoerd naar het justitieel traject van R., die verdacht wordt van een dodelijke steekpartij op 7 juni 2007. Het doel van het onderzoek is antwoord te geven op de vraag of er door de betrokken instanties zorgvuldig is gehandeld bij de tenuitvoerlegging van het vonnis dat ten grondslag lag aan het justitiële traject.

De Inspecties komen tot de conclusie dat ten aanzien van het opstellen van een verblijfsplan niet volgens de procedures en richtlijnen gewerkt is. Op de overige aspecten is dat wel gebeurd. De besluitvorming naar aanleiding van het gedrag van R. en incidenten in de JJI's waar hij heeft verbleven is ten dele transparant en onderbouwd.

De aanpak rond de nazorg van R. is niet sluitend geweest. Zijn verblijf in de JJI's is niet gefaseerd afgebouwd en de nazorg in aansluiting op zijn verblijf in de JJI's heeft geen inhoud gekregen.

De samenwerking tussen de ketenpartners ten aanzien van informatievoorziening en overdracht was onvolledig en daarmee onvoldoende.

De Inspecties komen tot het oordeel dat de betrokken instanties tekort zijn geschoten ten aanzien van het opstellen van een verblijfsplan en het overdragen van informatie waardoor er geen sprake is geweest van een doorlopende aanpak tijdens de detentie. Zij zien echter als de belangrijkste oorzaak van het uitblijven van nazorg in deze casus dat de kaders ontoereikend zijn om goede nazorg te kunnen realiseren als iemand meerderjarig wordt tijdens jeugddetentie.

De Inspecties komen tot de volgende aanbevelingen.

Aanbevelingen aan de staatssecretaris van Justitie

- Zorg voor een sluitende aanpak van de nazorg aan jeugdigen die tijdens de jeugddetentie meerderjarig worden. Pas de kaders zodanig aan dat er sprake is van een naadloze aansluiting tussen de instellingen die werkzaam zijn in de jeugdstrafrechtketen en die in het volwassenenstrafrecht.

- Draag zorg voor afspraken tussen JJI en gemeente waarin een meerderjarig geworden ex-jeugdgedetineerde zich vestigt in de lijn zoals dat bij penitentiaire inrichtingen voor volwassenen gebeurt.

Aanbevelingen aan DJI

- Waarborg dat JJI's bij plaatsing van een jongere over alle relevante informatie beschikken.
- Zorg ervoor dat ook bij een overplaatsing van jongeren van de ene JJI naar de andere een zodanige overdracht plaats heeft dat er sprake is van een inhoudelijk doorlopend detentietraject, zeker bij een kort strafrestant.
- Stel daarbij minimumvereisten op waaraan de informatie in dossiers bij overdrachten moet voldoen en bewaak dit.
- Neem in het formulier Melding Bijzonder Voorval op dat ook in geval van een voorwaardelijke PIJ aangifte gedaan dient te worden.

Aanbeveling aan De Hartelborgt

- Waarborg dat voor elke gedetineerde jongere met een strafrestant van meer dan drie maanden een verblijfsplan wordt opgesteld waarin meetbare doelen voor het verblijf in de JJI en voor de periode na detentie staan en evalueer deze doelen minimaal vier maal per jaar.

Aanbeveling aan de JJI's

- Gebruik alle informatie uit de strafrechtsketen bij het vormgeven van het verblijf in de JJI.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Op 7 juni 2007 is in de Rotterdamse deelgemeente Feijenoord een 18-jarige jongen om het leven gebracht. Drie dagen later werd een 18-jarige verdachte aangehouden. Deze verdachte - die verder in dit rapport als R. aangeduid wordt - was op 24 mei 2007 vrijgekomen na een jeugddetentie van een jaar. Hij stond op dat moment onder toezicht van de reclassering in het kader van een voorwaardelijke plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ). Voor de staatssecretaris van Justitie was het feit dat een vermoede^[1] zeer ernstige recidive zo kort volgde op een periode van jeugddetentie en tijdens een proeftijd plaatsvond, aanleiding om de Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt) en de Inspectie Jeugdzorg (IJZ) te vragen het verloop van het justitiële traject zorgvuldig in beeld te brengen. De staatssecretaris wil weten of alle betrokken instanties hun rol adequaat hebben ingevuld en of verbeteringen in de uitvoeringspraktijk nodig zijn.

De doelstelling van het onderzoek is antwoord te geven op de vraag of er door de betrokken instanties zorgvuldig is gehandeld bij de tenuitvoerlegging van het vonnis dat ten grondslag lag aan het justitiële traject. Daartoe beantwoorden de beide Inspecties de volgende deelvragen:

- a. Is er gewerkt volgens de vastgestelde procedures en richtlijnen?
- b. Is de besluitvorming met betrekking tot de instellingsreacties naar aanleiding van het gedrag van R. en incidenten transparant en onderbouwd?
- c. Tot welke invulling van het nazorgtraject heeft de handelswijze van de betrokken instellingen geleid?
- d. Hoe was hierbij de samenwerking tussen de ketenpartners?
- e. Leiden de bevindingen over de handelswijze van de betrokken instellingen tot de noodzaak verbeteringen aan te brengen in de uitvoeringspraktijk?

[1] Ten tijde van het schrijven van dit rapport is de exacte toedracht van het incident nog niet bekend. R. is verdachte en het strafproces zal uitsluitend geven over de schuldvraag en de aard van de vermeende recidive.

1.2 Reikwijdte

Het onderzoek richt zich op het functioneren van de instanties die betrokken waren bij het justitiële traject van R. en die binnen het toezichtdomein van de Ist en IJZ vallen. De jeugddetentie van R. is in drie Justitiële Jeugdinstellingen (JJI's) ten uitvoer gelegd. Dit zijn De Hartelborgt, De Doggershoek en De Heuvelrug. Reclassering Nederland (RN) was belast met het reclasseringstoezicht in het kader van de voorwaardelijke PIJ. In mindere mate hebben ook de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), Bureau Jeugdzorg Rotterdam (BJZR) en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) een rol gespeeld in het justitiële traject van R. Waar zij het werk van de rechtstreeks betrokken instanties raken komen daarom ook deze organisaties in het onderzoeksrapport aan de orde.

Hoewel R. een uitgebreidere justitiële geschiedenis heeft, beperkt het inspectieonderzoek zich tot het justitiële traject vanaf het moment van vonniswijzing op 16 november 2006. De bevindingen bevatten wel een korte samenvatting van de justitiële voorgeschiedenis van R.

1.3 Objectbeschrijving

De verdachte van de steekpartij, R., werd op 16 november 2006 voor zijn aandeel in een aantal berovingen veroordeeld tot een jaar jeugddetentie en een voorwaardelijke Plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ) voor de duur van twee jaar. Als bijzondere voorwaarde is gesteld dat R. zich gedurende de proeftijd moet gedragen naar de aanwijzingen van de afdeling jeugdreclassering van de Stichting Bureau Jeugdzorg, dan wel van de Stichting Reclassering Nederland.

Jeugddetentie wordt in een justitiële jeugdinstelling, op een opvangafdeling (ook wel opvanginrichting) uitgevoerd. De opvanginrichting voert de vrijheidsstraf uit en helpt een jongere bij het opbouwen van een aanvaardbaar bestaan na het verblijf in de inrichting. Samen met de jeugdige wordt een verblijfsplan opgesteld met daarin de problemen waar hij mee worstelt en de doelen die bereikt moeten worden tijdens het verblijf in de inrichting. Die doelen variëren van praktische vaardigheden, zoals omgaan met geld, tot gedragsverandering, zoals voorkomen dat boosheid omslaat in geweld. Onderwijs is een belangrijk deel van het dagprogramma in een opvanginrichting.

De maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (de PIJ-maatregel) wordt uitgevoerd in een behandelinstelling. De rechter kan die

maatregel opleggen als de jeugdige schuldig is aan een ernstig misdrijf en de rechter vindt dat hij intensieve hulp en behandeling nodig heeft om herhaling van het misdrijf te voorkomen. R. is veroordeeld tot een voorwaardelijke PIJ met een proeftijd van twee jaar. Die termijn start direct na afloop van de jeugddetentie. Tijdens de proeftijd dient de jeugdige zich aan de algemene voorwaarde te houden, dat wil zeggen dat hij geen misdrijf mag plegen. Daarnaast kan de rechter in het vonnis bijzondere voorwaarden opnemen waaraan de jeugdige zich moet houden.

Als bijzondere voorwaarde is gesteld dat R. zich gedurende de proeftijd moet gedragen naar de aanwijzingen van de (jeugd)reclassering. Dit wordt ook wel reclasseringstoezicht genoemd. Als de jeugdige de algemene of de bijzondere voorwaarden overtreedt kan de officier van Justitie er toe besluiten omzetting van de voorwaardelijke PIJ in een onvoorwaardelijke PIJ te vorderen bij de rechter.

R. is meerderjarig geworden tijdens zijn detentie. In 2004 was 15% van de populatie in opvanginrichtingen meerderjarig^[2]. In 2006 waren van de totale uitstroom van strafrechtelijk geplaatsten uit de JJI's (inclusief PIJ) 565 personen meerderjarig (17,2%)^[3].

1.4 Toetsingskader

De Inspecties komen tot een oordeel over het handelen van de betrokken instanties door de verzamelde informatie te toetsen aan een vooraf vastgesteld kader. Het toetsingskader dat de Inspecties voor dit onderzoek hanteren is gebaseerd op de Beginselenwet Justitiële Jeugdinrichtingen (Bjj) en het Reglement, het Wetboek van Strafrecht art. 77a-77gg, het Besluit tenuitvoerlegging jeugdstrafrecht 1994, de Wet op de Jeugdzorg en het Uitvoeringsbesluit, de Reclasseringsregeling 1995, het Handboek Reclassering en het Verantwoordelijkheidskader nazorg jeugd. Het toetsingskader bestaat uit drie gedeelten: Een kader om de handelswijze van de JJI's te toetsen, een kader om de handelswijze van RN te toetsen en een kader om de samenwerking tussen de betrokken instanties te toetsen. Het toetsingskader is bijgevoegd in bijlage 3.

[2] WODC, 2004

[3] DJI, 2007

1.5 Opzet

1.5.1 Methode

Het onderzoek is uitgevoerd door twee inspecteurs van de Inspectie voor de Sanctietoepassing en twee inspecteurs van de Inspectie jeugdzorg. Het projectleiderschap lag bij de Inspectie voor de Sanctietoepassing. Ter voorbereiding op het onderzoek hebben de Inspecties gesproken met de jeugd- en executieofficier van het arrondissementsparket Rotterdam en met het hoofd Individuele Jeugdzaken, een selectiefunctionaris en het hoofd uitvoeringsbeleid van de sectordirectie Jeugd van DJI. Ter beantwoording van de onderzoeksvragen hebben de Inspecties documenten bestudeerd uit het penitentiaire dossier bij DJI en het jeugdzorgdossier bij BJZ. Tevens hebben de Inspecties interviews gehouden met directie en medewerkers van Bureau Jeugdzorg Rotterdam, JJI De Hartelborgt, JJI De Doggershoek, JJI De Heuvelrug en Reclassering Nederland, unit Rotterdam. Bij deze organisaties zijn tevens dossierstukken opgevraagd en bestudeerd.

1.5.2 Tijdpad

Op 6 juli 2007 heeft de staatssecretaris van Justitie de Ist en IJZ gevraagd het onderzoek uit te voeren. Op 8 augustus 2007 zijn het Plan van Aanpak en het toetsingskader voor het inspectieonderzoek vastgesteld door de hoofdinspecteurs van de Ist en de IJZ. Voorafgaand aan de daadwerkelijke inspectie is het toetsingskader ter kennisneming verstuurd aan DJI, de directies Justitieel Jeugdbeleid (DJJ) en Sanctie- en Preventiebeleid (DSP) van het ministerie van Justitie en de in de vorige paragraaf genoemde onderzoeksobjecten. In de periode van 14 tot en met 27 augustus 2007 hebben de interviews en de dossierinzagen plaatsgevonden. Het conceptrapport is op 3 oktober 2007 ter wederhoor naar de betrokken instanties gezonden. Op 24 oktober 2007 is het rapport vastgesteld door de hoofdinspecteurs van de betreffende Inspecties en is het naar de staatssecretaris van Justitie gezonden.

1.6 Recent onderzoek

In september 2007 zijn er twee rapporten uitgebracht met betrekking tot het functioneren van justitiële jeugdinrichtingen. De Inspectie Jeugdzorg, Inspectie voor het Onderwijs, Inspectie voor de Gezondheidszorg, en de Inspectie voor de Sanctietoepassing hebben gezamenlijk het rapport "Veiligheid in justitiële jeugdinrichtingen: een opdracht met risico's"

uitgebracht en de Rekenkamer bracht het rapport “Detentie, behandeling en nazorg criminele jeugdigen” uit.

1.7 Leeswijzer

Hoofdstuk één geeft de opzet van het onderzoek weer. Hoofdstuk twee beschrijft de feitelijke bevindingen van de Inspecties ten aanzien van het verloop van de casus. In hoofdstuk drie worden de onderzoeksvragen beantwoord en komen de Inspecties tot een oordeel over de casus. In hoofdstuk vier formuleren de Inspecties aanbevelingen op grond van het onderzoek. Een chronologisch overzicht van relevante data in het verloop van de casus is in bijlage één te vinden.

2 Bevindingen

De bevindingen volgen in hoofdlijn de chronologie van de casus.

2.1 Voorgeschiedenis

R. komt op de leeftijd van 11 jaar voor het eerst met justitie in aanraking in 2000. Naar aanleiding hiervan start de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) een beschermingsonderzoek. Het advies om vrijwillige hulpverlening in te schakelen voor de gedrags- en opvoedingsproblemen van R. leidt niet tot een structurele vorm van begeleiding omdat het gezin waar R. deel van uitmaakt naar Suriname remigreert.

In 2004 keert het gezin weer terug naar Nederland. In februari 2005 wordt R. opgepakt in verband met berovingen. In opdracht van de officier van justitie wordt er een persoonlijkheidsonderzoek gedaan. De rapporterende psycholoog uit zijn zorgen over de ontwikkeling van R. en adviseert onder andere om bij herhaling een PIJ-maatregel te overwegen. R. wordt in juni 2005 veroordeeld tot vier maanden jeugddetentie, waarvan twee maanden voorwaardelijk, met een proeftijd van twee jaar met jeugdreclasseringsbegeleiding.

De Raad voor de Kinderbescherming start naar aanleiding van de strafzaak wederom een beschermingsonderzoek. In november 2005 vertrekt het gezin met R. opnieuw naar Suriname. Om die reden dient de RvdK geen rekest tot ondertoezichtstelling in. De Raad stuurt het vonnis van juni 2005 niet naar de jeugdreclassering omdat R. inmiddels niet meer in Nederland verblijft.

In maart 2006 keert R. alleen terug naar Nederland, zijn moeder blijft in Suriname, en gaat bij zijn halfbroer in Rotterdam wonen.

In maart en mei 2006 pleegt R. verschillende strafbare feiten (afpersing en diefstal met geweld) en hij wordt in verzekering gesteld. De RvdK meldt R. met spoed aan bij de jeugdreclassering van Bureau Jeugdzorg in Rotterdam, op 1 juni wordt er een jeugdreclasserder aan R. toegewezen. Op diezelfde datum brengt de RvdK een rapport uit waarin hij de officier adviseert een intramuraal psychologisch en psychiatrisch onderzoek (rapportage pro Justitia) op te leggen en de afdeling jeugdreclassering van BJZ Rotterdam een opdracht te verstrekken tot het instellen van een vervolgonderzoek met het

oog op advisering van de strafzitting. R. wordt op 2 juni als preventief gehechte in JJI De Hartelborgt geplaatst.

Omdat er in Nederland niemand is die het gezag over R. heeft, heeft de Raad de kantonrechter verzocht om in de tijdelijke voogdij te voorzien.

Op 21 juni 2006 belast de Rechtbank het Rotterdamse BJZ met tijdelijke voogdij over R. Op 14 juli draagt BJZ afdeling jeugdreclassering de jeugdreclasseringsbegeleiding van R. over aan een voogd. De tijdelijke voogdij eindigt van rechtswege op het moment dat R. meerderjarig werd. BJZ Rotterdam heeft toen tevens de jeugdreclasseringsbegeleiding beëindigd. Op 21 december 2006 neemt BJZ kennis van het vonnis van 16 november. Op 18 januari 2007 belt BJZ de casusregisseur van de Raad voor de Kinderbescherming met het verzoek de zaak over te dragen aan Reclassering Nederland. Dat doet de RvdK per brief van 27 maart 2007. De begeleiding van BJZ heeft hoofdzakelijk bestaan uit enkele bezoeken aan R. in de Hartelborgt en contact onderhouden met zijn familiale netwerk.

2.2 Start van het justitieel traject

Advies en vordering

Vanwege de strafbare feiten gepleegd in maart en mei 2006 adviseert de RvdK een psychologisch en psychiatrisch diagnostisch onderzoek (rapportage pro Justitia). Dit wordt in augustus 2006 uitgevoerd. De psycholoog acht de kans op recidive groot zolang R. in een pedagogisch vacuüm verkeert en adviseert de maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen op te leggen. Een minder dwingend karakter zou de verdachte teveel ontsnappings- en vermijdingsmogelijkheden bieden.

Ook de psychiater adviseert de maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen op te leggen. Hij komt tot de conclusie dat R. enigszins verminderd toerekeningsvatbaar is en een stevige structuur, een consequente gedragsmatige aanpak en aandacht voor zijn slecht ontwikkelde gewetensfuncties behoeft.

BJZ onderzoekt vervolgens op verzoek van de rechtbank de mogelijkheden van ambulante behandeling van R. BJZ acht deze mogelijkheden niet aanwezig en adviseert de rechter ook een onvoorwaardelijke PIJ op te leggen. Het OM volgt de adviezen en vordert de maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen.

Vonnis

Op 16 november 2006 spreekt de meervoudige strafkamer van de Rechtbank Rotterdam het vonnis uit. De Rechtbank veroordeelt R. tot 12 maanden jeugddetentie, een voorwaardelijke PIJ met een proeftijd van 2 jaar, een werkstraf voor de duur van 120 uur en betaling van een schadevergoeding. Bij de voorwaardelijke PIJ wordt als bijzondere voorwaarde gesteld dat R. zich gedurende de proeftijd moet gedragen naar de aanwijzingen van de afdeling jeugdreclassering van de Stichting Bureau Jeugdzorg, dan wel van de Stichting Reclassering Nederland.

2.3 Verblijf De Hartelborgt

2.3.1 Informatie over R.

Ten tijde van de uitspraak zit R. in preventieve hechtenis in JJI De Hartelborgt in Spijkenisse. De Hartelborgt zegt een abstract van het vonnis te hebben ontvangen waarin de conclusie uit de rapportage pro Justitia staat vermeld. De Hartelborgt ontving niet de rapportage pro Justitia zelf.^[4]

2.3.2 Verblijf

R. heeft van 2 juni 2006 tot 14 maart 2007 in de Hartelborgt verbleven. De Hartelborgt heeft een verblijfsplan gemaakt in oktober 2006. Dit plan is beschrijvend van aard en bevat geen doelstellingen voor het verblijf van R. in de Hartelborgt of voor de periode na detentie. Er zijn geen externe instanties bij het opstellen van het verblijfsplan betrokken. In het verblijfsplan wordt melding gemaakt van R.'s negatieve gedrag. Het plan vormt de basis voor overplaatsing naar een andere opvangafdeling binnen De Hartelborgt. Naast het verblijfsplan is er een trajectplan in het kader van Work-Wise opgesteld. Work-Wise is een Europees gefinancierd programma dat (arbeids-)reïntegratie voor jeugdigen tot doel heeft. Op dit plan staat geen datum vermeld. Het plan is voor een groot deel beschrijvend van aard. R. zegt werk te kunnen krijgen via zijn halfbroer en te kunnen gaan wonen bij een oom. Meerdere pogingen van de Hartelborgt om in contact te komen met de familie mislukken. In het plan staat dat R. wordt aangemeld voor sociale vaardigheidstraining tijdens detentie. Na detentie zal hij gaan werken en leren via het Educatief Centrum. Dit traject is in het Work-Wise plan niet

[4] Het parket Rotterdam stuurt normaliter een extract van het vonnis naar de RvdK en DJI. In deze specifieke casus is naar de RvdK het volledige vonnis verstuurd.

nader uitgewerkt en er is geen tijdpad voor opgesteld. De mogelijkheid van gefaseerde afbouw of overweging van een scholings- en trainingsprogramma (STP)^[5] is niet opgenomen.

In de periode dat R. in de Hartelborgt heeft gezeten is er 25 maal een strafformulier opgemaakt wegens onhandelbaar gedrag. Dit leidde voornamelijk tot uitsluiting van activiteiten. Opsluiting in een andere ruimte en plaatsing op eigen kamer zijn een paar maal opgelegd. Er heeft één interne overplaatsing plaatsgevonden omdat het niet goed ging met R. op de afdeling waar hij verbleef. Er is een rustprogramma opgesteld om te trachten het negatieve gedrag van R. te keren.

Het gedrag van R. is veelvuldig in pupillenbesprekingen aan de orde gekomen. Het verblijfsplan is in de loop van het verblijf van R. in de Hartelborgt niet geëvalueerd of aangepast. Evenmin is er een eindverslag van het verblijf opgesteld.

2.3.3 Externe contacten

De jeugdreclasserder van BJZ Rotterdam heeft tweemaal contact gehad met R., met als doel het afsluiten van het contact met BJZ. Ook is de voogd eenmaal geweest en heeft zij telefonisch contact gehad met R.

De Hartelborgt heeft de mogelijkheid van een STP met de voogd besproken. De voogd adviseerde hierover negatief vanwege de geringe steun vanuit het sociale netwerk van R. maar pleitte wel voor een intensief gefaseerd nazorgtraject. De Hartelborgt vertelt eind december 2006 contact opgenomen te hebben met Reclassering Nederland om over dit nazorgtraject te spreken en van hen gehoord te hebben dat RN op dat moment nog geen opdracht heeft gekregen tot begeleiding van R. en nog geen contactpersoon aan hem heeft toegewezen.

In januari spreekt een begeleider van de Hartelborgt met Bureau Jeugdzorg en hoort dat het dossier van R. is afgesloten wegens het bereiken van de 18-jarige leeftijd.

In februari verkent de Hartelborgt mogelijkheden voor een kamer in Rotterdam voor R. na zijn detentie.

Op 7 maart meldt De Hartelborgt telefonisch aan de RN dat R. op 24 mei vrijkomt en vraagt of de aan te wijzen vaste begeleider met de Hartelborgt contact wil opnemen. Ook meldt de Hartelborgt aan RN dat er sprake is van

[5] Tijdens de laatste fase van een vrijheidsstraf kan een jongere een STP volgen. De jeugdige verblijft in dat geval buiten de inrichting en volgt een voorgeschreven programma dat kan bestaan uit onderwijs, werk, sociale vaardigheidstraining, bijzondere zorg en vrijetijdsbesteding.

verhoogd risico. De Hartelborgt is niet tevreden over de opstelling van de RN om niet meteen met begeleiding en toezicht te starten. De Hartelborgt ervaart een hiaat tussen het afsluiten van het contact met de jeugdreclassering en het starten van het contact met Reclassering Nederland. In de tussenliggende maanden is geen contactpersoon bij RN beschikbaar.

2.3.4 Overplaatsing

Vanwege het aanhoudend en toenemend negatief gedrag van R. en het gebrek aan zicht op perspectieven doet De Hartelborgt op 13 maart het verzoek aan DJI, afdeling Individuele jeugdzaken (IJZ) tot overplaatsing van R. Op 14 maart wordt R. met een strafrestant van twee maanden overgeplaatst naar JJI De Doggershoek in Den Helder.

Volgens geïnterviewde medewerkers van de Hartelborgt is er telefonisch contact geweest met een medewerker van de Doggershoek. Aangegeven wordt dat er bij de Doggershoek op aangedrongen is om contact te zoeken met RN, omdat de Hartelborgt zich zorgen maakte over de jongen. Van dit gesprek is geen verslag gemaakt. Het is niet meer bekend met wie dit gesprek gevoerd is, noch wanneer precies.

Het is volgens de geïnterviewden beleid dat het inrichtingsdossier meegaat naar de inrichting waar de jongere naar toe wordt overgeplaatst. Het Work-Wise plan is volgens de Individuele Trajectbegeleider (ITB'er) van de Hartelborgt verzonden aan de afdeling Work-Wise van de Doggershoek. Het mentorverslag zou naar de Doggershoek zijn gestuurd. Verder zijn er contacten geweest over het bijwonen van de begrafenis van de vermoorde halfbroer van R. Deze contacten hadden betrekking op het inschatten van het veiligheidsrisico dat hieraan vastzat. De Hartelborgt heeft over het bijwonen van de begrafenis negatief geadviseerd aan de Doggershoek op basis van het negatieve gedrag van R. in de Hartelborgt en de onbetrouwbaarheid van de afspraken met de halfbroer van R. Volgens de geïnterviewde medewerkers van de Hartelborgt is een afspraak om terug te bellen door de Doggershoek niet nagekomen.

2.4 Verblijf De Doggershoek

2.4.1 Informatie over R.

Op 14 maart 2007 wordt R. geplaatst in RIJ De Doggershoek. De Doggershoek geeft aan dat er nauwelijks informatie over R. was meegekomen uit De

Hartelborgt. Bij overplaatsing was slechts een kort bericht over de reden van overplaatsing en de mededeling dat zijn halfbroer was overleden (vermoord). Er is volgens de geïnterviewde medewerkers van De Doggershoek geen dossier meegekomen van de Hartelborgt en geen voorinformatie verstrekt. Ook heeft er volgens hen geen contact plaatsgehad tussen de Hartelborgt en de Doggershoek. De Doggershoek was niet in het bezit van de rapportage pro Justitia, noch van het vonnis. De Doggershoek wist naar eigen zeggen bij binnenkomst van R. niet dat dit een jongen was met een voorwaardelijke PIJ.

2.4.2 Verblijf

R. heeft van 14 maart tot 20 april 2007 in De Doggershoek verbleven. De Doggershoek heeft, gezien de duur van het strafrestant, geen verblijfsplan gemaakt. De Doggershoek heeft wel activiteiten ondernomen om tot een opvangplan te komen dat besproken zou worden op 24 april. Een groepsopstand voor die datum leidde tot overplaatsing van R. naar De Heuvelrug, locatie Eikenstein, waardoor deze planbespreking geen doorgang vond. De Doggershoek zegt bij binnenkomst van R. veel tijd en energie gestoken te hebben in het organiseren van verlof om R. afscheid te kunnen laten nemen van zijn halfbroer. Er is een observatieverslag gemaakt van R. waarin melding gemaakt wordt van het problematische gedrag van R.

2.4.3 Opstand

Aanvankelijk gedraagt R. zich volgens de Doggershoek enigszins timide en teruggetrokken in de instelling. Op 19 april ontstaat er een dreigende situatie op de afdeling waar R. verblijft. De Doggershoek licht mondeling toe dat de groepsleiding van de betreffende groep om assistentie verzoekt. Als één van de jongeren een groepsleider rechtstreeks bedreigt met een mes, trekt de groepsleiding zich terug. De jongeren barricaderen vervolgens de toegang tot de afdeling, richten vernielingen aan en zetten heet water klaar als mogelijk wapen. De aanwezige groepsleider neemt naar aanleiding van deze situatie contact op met het hoofd beveiliging en de directeur van de inrichting. In overleg wordt besloten politieassistentie in te schakelen. Er komen vier politiemensen onder wie een onderhandelaar. Deze onderhandelaar heeft met R. en een andere jongen gesproken. De jongeren hebben uiteindelijk zonder fysiek ingrijpen van de politie de opstand beëindigd.

De Doggershoek geeft aan dat de gang van zaken rond de groepsopstand geëvalueerd is, ook met de betrokken politiemedewerkers, waarbij overwogen is aangifte te doen. Volgens het protocol “aanpak van strafbare feiten

gepleegd binnen de Doggershoek” is het nemen van disciplinaire maatregelen, zolang het om wangedrag gaat, het uitgangspunt. Als het een misdrijf betreft, wordt er aangifte gedaan. Ook wordt er -overeenkomstig het protocol- overlegd met de jeugdofficier, die bij toeval tevens officier van dienst was. Tegen de jongen die de groepsleiding daadwerkelijk bedreigd heeft met een mes is aangifte gedaan, omdat dit een misdrijf betrof. Tegen R. is geen aangifte gedaan. Omdat de groepsleiding zich had teruggetrokken en dus slechts van een afstand heeft gezien wat er is gebeurd kon niet exact vastgesteld worden wie wat heeft gedaan. Volgens de observaties had R. zelf geen actieve rol, hij moedigde de anderen wel aan. Hij wordt wel gezien als een van de aanstichters, maar hij was zelf niet aantoonbaar gewelddadig. Aangifte van vernieling was wel mogelijk geweest, maar de instellingsleiding heeft gekozen voor een disciplinaire reactie, namelijk overplaatsing, in plaats van een strafrechtelijke reactie. De voorwaardelijke PIJ is niet in de overwegingen betrokken omdat volgens De Doggershoek bij hen niet bekend was dat er sprake was van een voorwaardelijke PIJ.

De jeugd- en executieofficier van het arrondissementsparket Rotterdam krijgt naar aanleiding van de groepsofstand een incidentmelding per fax. Op 26 april stuurt de officier een fax aan de directeur van de Doggershoek met de vraag wat er voorgevallen is en wat de acties van de Doggershoek zijn geweest ten aanzien van R.. De officier overweegt op grond van de incidentmelding tenuitvoerlegging van de PIJ te vorderen. Op 2 mei krijgt de officier van De Doggershoek het bericht dat R. is overgeplaatst. De officier heeft vervolgens geen PIJ gevorderd omdat er geen aangifte van het voorval gedaan is.^[6]

2.4.4 Externe contacten

Op 22 maart stuurt De Doggershoek een uitnodiging aan RN voor de planbespreking van R. op 24 april. De Doggershoek brengt RN telefonisch op de hoogte van de opstand en de daaropvolgende overplaatsing. Later benadrukt een medewerker van De Doggershoek telefonisch de ernst van de situatie aan RN.

[6] Het OM kan alleen de tenuitvoerlegging van een voorwaardelijke opgelegde straf of maatregel vorderen als de justitiabele een nieuw strafbaar feit pleegt of de voorwaarden tijdens de proeftijd overtreedt.

2.4.5 Overplaatsing

Op 20 april heeft De Doggershoek bij DJI-IJZ een verzoek gedaan voor overplaatsing van R. met een strafrestant van een maand vanwege zijn aandeel in de groepsopstand. Later deze dag is R. overgeplaatst naar JJI De Heuvelrug, locatie Eikenstein in Zeist.

De Doggershoek heeft de informatie die zij had over R. overgedragen aan Eikenstein. Op 22 april is onder meer het observatieverslag naar Eikenstein gefaxt. Ook heeft de gedragsdeskundige contact gehad met Eikenstein.

2.5 Verblijf De Heuvelrug, locatie Eikenstein

2.5.1 Informatie over R.

De Heuvelrug heeft op 20 april enige informatie per fax van de Doggershoek ontvangen, onder meer het observatieverslag. Eikenstein heeft bij de Raad voor de Kinderbescherming relevante informatie over R. opgevraagd, waaronder de rapportage pro Justitia, maar zegt deze niet te hebben ontvangen.

2.5.2 Verblijf

R. heeft van 20 april tot 24 mei in Eikenstein verbleven. Eikenstein heeft, gezien de duur van het strafrestant, geen verblijfsplan gemaakt voor R.. Eikenstein heeft wel een opvangplan gemaakt. Tijdens zijn verblijf heeft R. op advies van de gedragswetenschapper met name in afzondering en in een individueel programma gezeten vanwege zijn onhandelbare gedrag. In het opvangplan staat dat een trajectbegeleider verzocht wordt om contact op te nemen met R. om mogelijkheden te bespreken voor resocialisatie. Dit verzoek heeft hem niet bereikt. Overigens was de tijd in Eikenstein te kort om een STP-traject vorm te geven. Eikenstein was van mening dat het vormgeven van de nazorg de verantwoordelijkheid was van de reclassering.

2.5.3 Externe contacten

Op 26 april heeft Eikenstein telefonisch contact met RN over het toezicht en de nazorg. Eikenstein spreekt haar zorg uit over het moment van vrijlating en de begeleiding daarna.

Op 16 mei heeft Eikenstein nogmaals telefonisch contact met RN over de zorgen die bestaan rondom de nazorg. RN geeft aan dat R. op 21 mei bezocht wordt door een reclasseringswerker. Eikenstein benadrukt in het gesprek de onhandelbaarheid van R. en het ontbreken van een (betrouwbare) plek om

naar toe te gaan na zijn detentie. Van het bezoek dat de reclasseringwerker op 21 mei aan R. brengt krijgt Eikenstein geen terugkoppeling.

2.5.4 Einde detentie

Op 24 mei verlaat R. de inrichting. Er is geen eindverslag of -evaluatie gemaakt van R.'s verblijf in de Jeugdinstelling(en). Eikenstein beschikt niet over het adres waar R. na detentie zal verblijven en heeft geen contact met gemeente of andere instellingen die nazorg zouden kunnen verlenen.

2.6 Proeftijd en toezicht Reclassering Nederland

Op 24 mei start formeel de proeftijd van R. en daarmee het reclasseringstoezicht. Voor die tijd is er nog geen sprake van reclasseringstoezicht en kan de reclassering geen aanwijzingen geven. Ook kan de reclassering activiteiten die zij voorafgaand aan de periode van reclasseringstoezicht verricht niet declareren.

Voor specifieke doelgroepen zoals jongeren die een STP volgen zijn aanvullende afspraken gemaakt over begeleiding door de reclassering, maar daar was in deze casus geen sprake van.

In deze casus heeft de reclassering echter toch enige voorbereidende activiteiten verricht omdat R. een voorwaardelijke PIJ had en omdat de JJI's de zorg uitten dat R. een recidivegevaarlijke jongen was. Hoewel hier geen formele richtlijnen over zijn gebeurt dit wel vaker op grond van dergelijke overwegingen.

2.6.1 Voorbereiding reclasseringstoezicht

Begin maart wordt RN gebeld door De Hartelborgt dat R. op 24 mei 2007 vrij zal komen. Op 15 maart 2007 ontvangt de reclasseringsbalie in Rotterdam het vonnis van R. van het arrondissementsparket Rotterdam.

Op 27 maart 2007 ontvangt RN unit Rotterdam van de RvdK een verzoek om "begeleiding in het kader van de jeugdreclassering" op te pakken. Hierbij is de volgende informatie als bijlage gevoegd:

- Mededeling voorwaardelijke veroordeling 10/710038-06
- Brieffrapport Jeugdzorg d.d. 14 juli 2006 en 9 oktober 2006
- Persoonlijkheidsonderzoek d.d. 28 augustus 2006 en 1 september 2006
- Brieffrapportage RvK d.d. 1 juni 2006
- Rapport raadsonderzoek Strafzaken d.d. 16 juni 2006

Het toezicht wordt op 27 maart toegewezen aan een reclasseringwerker en dit wordt gemeld aan De Doggershoek waar R. inmiddels verblijft. Vanaf die

tijd zoeken de jeugdinrichtingen enkele malen telefonisch contact met deze reclasseringswerker van de RN.

Op 22 maart 2007 ontvangt RN unit Rotterdam een uitnodiging van JJI De Doggershoek om op 24 april bij de planbespreking van R. aanwezig te zijn. Echter, op 23 april wordt de RN telefonisch medegedeeld door De Doggershoek dat R. betrokken is geweest bij een groepsopstand en dat hij is overgeplaatst naar Eikenstein. De planbespreking waar RN voor was uitgenodigd gaat daarom niet door.

Op 26 april 2007 neemt Eikenstein telefonisch contact op met RN en vraagt wat er voor R. is geregeld als hij vrij komt. Eikenstein geeft aan dat R. onhandelbaar is, dat Eikenstein niets voor hem kan doen en dat zij risico's ziet voor de periode na detentie. Op 8 mei stuurt RN een uitnodiging aan R. op het adres van Eikenstein met een uitnodiging voor 25 mei, een dag nadat hij vrij zal komen uit detentie en het reclasseringstoezicht start. Eikenstein maakt zich zorgen over het feit dat de reclassering nog niet begonnen is met de begeleiding en op 16 mei 2007 spreken RN en Eikenstein af dat RN een bezoek brengt aan R. op 21 mei. Eikenstein geeft aan dat er waarschijnlijk geen onderdak voor R. geregeld is en dat Eikenstein daarin niets kan betekenen. RN belt vervolgens met de jeugd- en executieofficier van het arrondissementsparket Rotterdam en vraagt naar de stand van zaken rondom de aangifte van de groepsopstand en naar de begeleidbaarheid van R.. De officier spreekt zijn zorg uit, maar kan geen actie ondernemen zolang er geen sprake is van een strafbaar feit of overtreding van de voorwaarden tijdens de proeftijd.

Op 21 mei 2007 brengt een reclasseringswerker van de RN een bezoek aan R. in Eikenstein. R. geeft aan voor werk en onderdak waarschijnlijk bij familie terecht te kunnen. Hij kan echter geen adres en geen telefoonnummer van betreffende familieleden aan de reclasseringswerker geven. De reclasseringswerker en R. maken de afspraak dat R. zich op 25 mei, de dag na zijn vrijlating, bij RN in Rotterdam zal melden. Wat op 21 mei met R. besproken is, is niet teruggekoppeld naar Eikenstein.

2.6.2 Proeftijd en reclasseringstoezicht

R. komt op 25 mei niet opdagen voor zijn afspraak. Op 1 en 8 juni doet RN een adresverificatie bij de gemeentelijke basis administratie. R. blijkt op beide data nog te zijn ingeschreven in De Hartelborgt. De adresverificatie is

een voorgeschreven procedure en heeft twee redenen. Enerzijds kan het zo zijn dat de onder toezicht gestelde zich alsnog in de tussenliggende periode heeft ingeschreven. Anderzijds kan de RN hierdoor bij een eventuele zitting tenuitvoerlegging^[7] bij de rechter aantonen dat voldoende geprobeerd is de onder toezicht gestelde te bereiken.

Op 7 juni vindt de steekpartij in Rotterdam plaats en op 10 juni wordt R. hiervoor als verdachte aangehouden. De proeftijd en het reclasseringstoezicht zijn met de arrestatie van R. opgeschort.

2.6.3 Afsluiting van het reclasseringstoezicht

Op 13 juni 2007 stuurt RN volgens de voorgeschreven afspraken met het OM een afloopbericht over het mislukte reclasseringstoezicht met een uitgebreide beschrijving van de gang van zaken.

[7] Indien een onder reclasseringstoezicht gestelde zich niet aan de aanwijzingen van de reclassering houdt, dient in een zitting tenuitvoerlegging het voorwaardelijke gedeelte van de straf gevorderd te worden.

3 Conclusie en oordeel

3.1 Beantwoording van de deelvragen

Om tot een oordeel te komen worden eerst de deelvragen beantwoord.

3.1.1 Procedures en richtlijnen

Ten aanzien van het opstellen van een verblijfsplan is niet volgens de procedures en richtlijnen gewerkt. Op de overige aspecten is dat wel gebeurd. In de BJJ en RJJ is opgenomen dat er een verblijfsplan opgesteld moet worden bij een strafrestant van 3 maanden of meer, tevens is opgenomen aan welke inhoudelijke eisen het verblijfsplan moet voldoen.

De kwaliteit van het verblijfsplan dat De Hartelborgt heeft opgesteld is onvoldoende. Het verblijfsplan beschrijft het gedrag van R. op afdeling de Bezaan. Het verblijfsplan is niet opgesteld in samenspraak met externen, beslaat niet de gehele periode van het verblijf van R. in de Hartelborgt en vermeldt niet of en in welke mate er in een gefaseerde afbouw en nazorg wordt voorzien. De Hartelborgt heeft in het verblijfsplan geen doelstellingen geformuleerd en heeft het verblijfsplan niet bijgesteld naar aanleiding van een evaluatie. Er heeft geen eindevaluatie in de Hartelborgt plaatsgevonden. In de Doggershoek en Eikenstein hoefde vanwege de korte duur van het strafrestant geen verblijfsplan of eindevaluatie opgesteld te worden. JJI De Hartelborgt heeft de reclassering tijdig geïnformeerd over de geplande vertrekdatum van R. Ook de andere JJI's hebben contact opgenomen met de reclassering.

RN heeft in overeenstemming met de procedure het toezicht opgestart.

3.1.2 Besluitvorming naar aanleiding van het gedrag van R. en incidenten

De besluitvorming is transparant en onderbouwd, voor zover het de reacties van De Hartelborgt, De Doggershoek en Eikenstein op het gedrag van R. betreft. Deze onderbouwing is vastgelegd in observatieverslagen en strafformulieren.

De overwegingen die De Doggershoek inzake de aangifte van de groepsopstand maakte is wel onderbouwd maar niet verifieerbaar transparant. De Doggershoek heeft op basis van het protocol overwogen aangifte te doen, wat bij een andere jongen tot aangifte heeft geleid en bij R. tot overplaatsing. Hoe deze overweging is gemaakt is mondeling aan de

Inspecties toegelicht. De Doggershoek had deze overwegingen niet schriftelijk vastgelegd.

3.1.3 Handelswijze nazorgtraject

De aanpak rond de nazorg van R. is niet sluitend geweest. Zijn verblijf in de JJI's is niet gefaseerd afgebouwd en de nazorg in aansluiting op zijn verblijf in de JJI's heeft geen inhoud gekregen.

Verblijfsplan en gefaseerde afbouw van het verblijf in de JJI's

Er heeft geen gefaseerde overgang naar de fase na detentie plaatsgevonden. Het gefaseerd afbouwen van het verblijf in de JJI's werd bemoeilijkt door het gedrag van R., twee overplaatsingen en beperkte informatieoverdracht tussen de JJI's. R. verbleef een groot deel van zijn detentie in een individueel programma en wilde niet meewerken aan initiatieven van de Hartelborgt op het terrein van werk of huisvesting. In het verblijfsplan van de Hartelborgt zijn geen concrete doelen gesteld voor het verblijf van R. in de JJI en het gefaseerd afbouwen daarvan. Ook het daar opgestelde Work-Wise plan bood te weinig houvast voor een gefaseerde afbouw en een concreet nazorgtraject. De documenten uit de Hartelborgt werden niet of niet volledig overgedragen aan de volgende JJI. Daar werd niet voortgeborduurd op de door de Hartelborgt ingezette koers. Zowel in De Doggershoek als in Eikenstein werden vanwege het korte strafrestant geen verblijfsplannen maar opvangplannen gemaakt ten behoeve van het verblijf van R. in de betreffende JJI. De resterende tijd in de beide JJI's was te kort om het verblijf te faseren.

Nazorg

De nazorg van R. heeft geen invulling gekregen. De jeugdreclassering heeft haar bemoeienis afgesloten toen R. 18 jaar werd. Via de Raad voor de Kinderbescherming is het dossier van R. in overeenstemming met de geldende procedures overgedragen aan Reclassering Nederland. De verantwoordelijkheid van Reclassering Nederland start echter op het moment dat een gedetineerde uit detentie komt en de proeftijd start. Reclassering Nederland heeft de taak een begeleidingsplan voor toezicht en nazorg te maken tijdens een eerste afspraak na einde detentie. Er was geen sprake van een naadloze aansluiting tussen de jeugd- en de volwassenreclassering toen R. tijdens zijn detentie meerderjarig

werd^[8]. De Inspecties constateren als gevolg hiervan risico's voor de continuïteit en de inhoud van de begeleiding. Daarnaast gaat de werkwijze van de volwassenreclassering uit van een overdracht tussen Penitentiaire Inrichtingen (voor volwassenen) en de gemeente waar de ex-gedeteneerde zich vestigt. Deze procedure die in het project Nazorg is geregeld, is niet van toepassing bij de Jeugdinrichtingen.

Het begeleidingsplan voor de nazorg van R. is niet gemaakt omdat hij op de eerste afspraak met Reclassering Nederland niet is verschenen. Eikenstein kent bij ontslag bestemmingsadres niet. De gemeente was niet op de hoogte van zijn terugkeer in de stad. De Inspecties concluderen dat in deze casus Reclassering Nederland volgens de geldende procedures heeft gehandeld en meer gedaan heeft dan wat op grond daarvan van haar verwacht kan worden. Zij heeft voorafgaand aan de start van het toezicht R. in detentie bezocht en een persoonlijke afspraak gemaakt. Echter, doordat R. zich heeft onttrokken aan het toezicht door de reclassering heeft er geen nazorg plaatsgevonden door Reclassering Nederland.

3.1.4 Samenwerking ketenpartners

De samenwerking tussen de ketenpartners ten aanzien van informatievoorziening en overdracht was onvolledig en daarmee onvoldoende.

JJI's beschikken over onvoldoende informatie bij plaatsing van de jeugdige:

- Relevante informatie uit het strafproces komt niet altijd ter beschikking van de JJI, ook niet als deze door de JJI bij de RvdK wordt opgevraagd. Zo had geen van de JJI's de volledige rapportages pro Justitia, evenmin hadden ze het volledige vonnis en soms ook geen abstract van het vonnis.
- De samenstelling van het dossier was mager. Zo was er geen verblijfsplan en waren er geen opvangplannen, eindverslagen en risico-evaluaties opgenomen in het dossier.

De overdracht tussen de drie JJI's leidde niet tot een aaneengesloten traject:

[8] De jeugdreclassering is verantwoordelijk voor het tot stand brengen en uitvoeren van een op maat gesneden begeleidingsplan voor de nazorg, in samenspraak met de JJI. Als vanwege de korte detentieduur geen verblijfsplan wordt gemaakt, worden JJI's geacht actief aan mee te werken aan dit begeleidingsplan. De gebruikelijke procedure bij de volwassenreclassering gaat uit van de eigen verantwoordelijkheid van de ex-gedeteneerde. De ex-gedeteneerde wordt uitgenodigd voor een gesprek na zijn detentie en is er zelf verantwoordelijk voor om op de afspraak te verschijnen.

- Het dossier is niet tijdig en niet volledig overgedragen tussen de JJI's. De Inspecties hebben weinig aantoonbare overdrachten kunnen vinden en de beweringen van de verschillende partijen (met name De Hartelborgt en De Doggershoek) spreken elkaar tegen op punten met betrekking tot de overdracht. Dit is niet door de Inspecties met documenten te verifiëren.
- Elke JJI start opnieuw met een eigen traject, er wordt onvoldoende gebruik gemaakt van opgebouwde ervaring van de voorgaande JJI. Zo bouwt een JJI niet door op het verblijfsplan dat in een eerdere JJI is opgesteld, zo die JJI daar al de beschikking over heeft.
- Er is geen centrale regie op het detentietraject in geval van overdrachten tussen JJI's. Er zijn geen afspraken over de schriftelijke informatie die bij een overplaatsing moet worden meegestuurd. Er is ook geen standaard voor de mondelinge toelichting die daarbij zou moeten worden gegeven. De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de overdracht ligt daardoor geheel bij de directeuren van de JJI's en is niet geborgd door regie van JJI.

Er is geen afspraak tussen JJI's en gemeenten met betrekking tot huisvesting, inkomen, zorg en legitimatie. Op grond van de wet WMO heeft de gemeente een verantwoordelijkheid in het verstrekken van huisvesting, inkomsten en legitimatiebewijs. De gemeente was echter niet op de hoogte gebracht dat R. hier woonde.

De volwassenreclassering begint (bij reguliere detentie en afwezigheid van STP) pas met toezicht op het moment van einde detentie, terwijl de JJI verwacht dat al tijdens detentie een traject wordt opgezet.

3.1.5 Verbeteringen uitvoeringspraktijk

Er zijn verbeteringen noodzakelijk in de uitvoeringspraktijk. Verder dienen de kaders die vereist zijn om een goede nazorg te waarborgen te worden verbeterd. Naast de reeds genoemde bevindingen constateren de Inspecties dat er geen landelijk beleid is met betrekking tot het doen van aangifte en de communicatie die hierover plaatsvindt met de officier van justitie.

Waar de Inspecties noodzakelijke verbeteringen zien, is dit in de aanbevelingen opgenomen.

3.2 Conclusie en oordeel

Deskundigen hebben aangegeven dat er onvoldoende basis was om ambulante begeleiding en behandeling succesvol te kunnen vormgeven en dat behandeling in 24-uursomgeving nodig was. Hierin voorzag het vonnis echter niet.

De Inspecties komen tot het oordeel dat de betrokken instanties tekort zijn geschoten ten aanzien van het opstellen van een verblijfsplan en het overdragen van informatie waardoor er geen sprake is geweest van een doorlopende aanpak tijdens de detentie. Naar het oordeel van de Inspecties is de belangrijkste oorzaak van het uitblijven van nazorg in deze casus echter niet dat betrokken instanties niet aan de kaders voldoen, maar dat deze kaders^[9] ontoereikend zijn om goede nazorg te kunnen realiseren als iemand meerderjarig wordt tijdens zijn jeugddetentie. De verantwoordelijkheden en activiteiten van de JJI's beperken zich tot de periode waarin de jongere in de betreffende inrichting verblijft en de verantwoordelijkheid en activiteiten van de volwassenreclassering beperkt zich tot de periode vanaf het starten van de proeftijd. Hierdoor ontbreekt het aan een naadloze aansluiting binnen het justitiële traject. Ook zijn er geen afspraken tussen JJI's en gemeenten waar meerderjarige ex-jeugdgedetineerden zich vestigen.

[9] Het betreft hier de kaders zoals onder meer genoemd in het toetsingkader, bijlage 3.

4 Aanbevelingen

De Inspecties komen tot de volgende aanbevelingen.

Aanbevelingen aan de staatssecretaris van Justitie

- Zorg voor een sluitende aanpak van de nazorg aan jeugdigen die tijdens de jeugddetentie meerderjarig worden. Pas de kaders zodanig aan dat er sprake is van een naadloze aansluiting tussen de instellingen die werkzaam zijn in de jeugdstrafrechtketen en die in het volwassenenstrafrecht.
- Draag zorg voor afspraken tussen JJI en gemeente waarin een meerderjarig geworden ex-jeugdgedetineerde zich vestigt in de lijn zoals dat bij penitentiaire inrichtingen voor volwassenen gebeurt.

Aanbevelingen aan DJI

- Waarborg dat JJI's bij plaatsing van een jongere over alle relevante informatie beschikken.
- Zorg ervoor dat ook bij een overplaatsing van jongeren van de ene JJI naar de andere een zodanige overdracht plaats heeft dat er sprake is van een inhoudelijk doorlopend detentietraject, zeker bij een kort strafrestant.
- Stel daarbij minimumvereisten op waaraan de informatie in dossiers bij overdrachten moet voldoen en bewaak dit.
- Neem in het formulier Melding Bijzonder Voorval op dat ook in geval van een voorwaardelijke PIJ aangifte gedaan dient te worden.

Aanbeveling aan De Hartelborgt

- Waarborg dat voor elke gedetineerde jongere met een strafrestant van meer dan drie maanden een verblijfsplan wordt opgesteld waarin meetbare doelen voor het verblijf in de JJI en voor de periode na detentie staan en evalueer deze doelen minimaal vier maal per jaar.

Aanbeveling aan de JJI's

- Gebruik alle informatie uit de strafrechtketen bij het vormgeven van het verblijf in de JJI.

Bijlage 1 Chronologisch overzicht

2004

september R. pleegt delicten (diefstal met geweld)

2005

14 februari Inverzekeringstelling R.

24 februari Plaatsing R. in De Hartelborgt

17 juni Rapportage pro Justitia door psycholoog

20 juni Behandeling strafzaak; uitspraak 2 maanden
voorwaardelijke jeugddetentie met een proeftijd van 2
jaar en Maatregel Hulp en Steun (MHS)

21 juni Onmiddellijke invrijheidstelling

november Beschermingsonderzoek Raad v.d. Kinderbescherming
(RvdK) beëindigd vanwege vertrek gezin naar Suriname

november Verhuizing gezin R. naar Suriname

2006

maart Terugkeer R. naar Nederland zonder gezin

maart t/m mei R. pleegt strafbare feiten (afpersing en diefstal met
geweld)

23 mei Raad meldt R. met spoed aan bij de jeugdreclassering
van Bureau Jeugdzorg na signalen dat het niet goed gaat
met R.

29 mei Inverzekeringstelling R. n.a.v. strafbare feiten

31 mei RvdK dient verzoek in bij de kantonrechter om R. onder
tijdelijke voogdij te stellen van Bureau Jeugdzorg

1 juni Zaak met spoed uitgedeeld aan
jeugdreclasseringswerker

1 juni Raadsrapport; basisonderzoek en strafadvies

2 juni Plaatsing in De Hartelborgt

21 juni Rechtbank Rotterdam spreekt voogdij uit

11 juli Hulpverlening gestart door Bureau Jeugdzorg Stadsregio
Rotterdam

14 juli Brief van BJZ/JR aan RvdK dat jeugdreclasseringstaken
worden overgedragen aan een voogd.

10 augustus	Plan van aanpak Bureau Jeugdzorg Stadsregio Rotterdam
7 september	Strafzitting, rechtbank vraagt BJZ/JR mogelijkheden ambulante behandeling R. te onderzoeken.
26 september	Afsluitende rapportage voogdij, i.v.m. bereiken meerderjarigheid R. op 11 november 2006, hiermee wordt tevens de JR-begeleiding afgesloten.
9 oktober	Advies BJZ/JR mbt mogelijkheden ambulante behandeling R., adviseren PIJ op te leggen
oktober	De Hartelborgt stelt verblijfsplan op voor R.
2 november	Vordering officier van justitie ter terechtzitting; 2 jaar PIJ (onvoorwaardelijk)
11 november	R. is meerderjarig geworden, tijdelijke voogdij wordt beëindigd.
16 november	Uitspraak meervoudige strafkamer; 12 maanden jeugddetentie, voorwaardelijk PIJ met een proeftijd van 2 jaar, toewijzing vordering € 821,95 en werkstraf voor de duur van 120 uur (i.p.v. de voorwaardelijk opgelegde detentie vorig vonnis 200605)

2007

18 januari	BJZ belt casusregisseur Raad met verzoek R. over te dragen aan RN.
7 maart	Telefonisch contact De Hartelborgt met RN, mededeling dat R. op 24 mei vrijkomt en dat daar een verhoogd risico aan zit.
13 maart	Verzoek van De Hartelborgt aan DJI- IJZ tot overplaatsing van R.
14 maart	Overplaatsing R. naar de Doggershoek
15 maart	Vonnis gaat van parket Rotterdam naar de reclasseringsbalie
19 maart	Incidenteel verlof R. vanwege overlijden van halfbroer.
22 maart	Doggershoek nodigt RN uit voor planbespreking op 24 april
27 maart	Brief RvdK aan RN om R. aan te melden.
30 maart	Reclassering Nederland meldt contactpersoon voor R. aan De Doggershoek
19 april	Groepsopstand in De Doggershoek waarbij R. betrokken is

20 april	Verzoek van De Doggershoek tot overplaatsing van R., deze wordt dezelfde dag nog overgeplaatst naar De Heuvelrug, locatie Eikenstein.
26 april	Officier van Justitie vraagt per fax informatie aan De Doggershoek over de groepsopstand
26 april	Telefonisch contact tussen Eikenstein en Reclassering Nederland
2 mei	Antwoord van De Doggershoek aan officier dat R. is overgeplaatst
16 mei	Telefonisch contact tussen Eikenstein en Reclassering Nederland en Reclassering Nederland en de Officier van Justitie
21 mei	Bezoek aan R. door medewerker Reclassering Nederland
24 mei	R. verlaat Eikenstein
25 mei	Afspraak R. bij Reclassering Nederland in Rotterdam, R. verschijnt niet
1 en 8 juni	Reclassering doet adresverificatie, R. blijkt nog ingeschreven op De Hartelborgt
7 juni	Steekpartij in Rotterdam
10 juni	Aanhouding R. in verband met steekpartij in Rotterdam
13 juni	Afloopbericht Reclassering Nederland aan OM

Bijlage 2 Afkortingen

Bj	Beginselenwet Justitiële Jeugdinstellingen
BJZ	Bureau Jeugdzorg
DJI	Dienst Justitiële Instellingen
IJZ	Inspectie Jeugdzorg, maar ook de afdeling Individuele Jeugdzaken van DJI
ISt	Inspectie voor de Sanctietoepassing
ITB'er	Individuele Trajectbegeleider
JJI	Justitiële Jeugdinstelling
RN	Reclassering Nederland
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
STP	Scholings- en trainingsprogramma
PIJ	plaatsing in een instelling voor jeugdigen

Bijlage 3 Toetsingskader

Toetsingskader incidentonderzoek steekpartij Rotterdam

Ten aanzien van de JJI's

Specifiek toezichtscriterium	Hoofdvragen	(Aanzet tot een) norm
Is er gewerkt volgens de vastgestelde procedures en richtlijnen?	Voldoet het verblijfsplan aan de gestelde eisen?	Het verblijfsplan moet opgesteld bij strafrestant ≥ 3 maanden. (BJJ, art 20)
		Het verblijfsplan beslaat een periode van minimaal zes maanden of zoveel korter als het strafrestant is (RJJ, Art 28)
		Eisen aan verblijfsplan: Bij het opstellen van een verblijfsplan zijn groepsleider, leerkracht en gedragsdeskundige, (gezins)voogdij instelling, dan wel de reclassering en Raad voor de Kinderbeschermingbetrokken (RJJ, Art 25)
		Het verblijfsplan wordt bijgesteld n.a.v. periodieke evaluatie, ten minste 4 maal per jaar. De (jeugd)reclassering is bij de evaluatie betrokken. Ook worden belangrijke voorvallen waarbij de jeugdige betrokken is geweest betrokken bij de evaluatie. Er is een eindverslag waarbij met de jongere kort voor het einde van het verblijf is nagegaan in hoeverre de doelstellingen zijn gehaald (RJJ Art 28, lid 2, lid 4, Art. 30)
		In het verblijfsplan is opgenomen of en in welke mate er in een gefaseerde afbouw en nazorg wordt voorzien. (MvT blz. 110 bij BJJ en art. 26 lid 3 RJJ inhoudelijke eisen aan verblijfsplan)
	Zijn er mogelijkheden van een gefaseerde opbouw van vrijheden overwogen?	In een vroeg stadium is bezien of en zo ja in hoeverre de jeugdige aan een STP kan deelnemen. (STP, art 3 BJJ, art. 2 t/m 13 RJJ.) De instelling overweegt bij iedere jongere een STP op te zetten, tenzij de jongere niet aan de voorwaarden voldoet of er contra-indicaties zijn. (interpretatie IJZ van

		bovenstaande wet)
		De directeur van de JJI draagt er zorg voor dat de reclassering sociale verzorging en hulpverlening in de inrichting kan verlenen (Bjj, art. 48 lid 2)
Tot welke invulling van het nazorgtraject heeft de handelswijze van de betrokken instellingen geleid?	Is de nazorg voldoende voorbereid?	Als jongere op strafrechtelijke titel van zijn vrijheid is beroofd, moet er rekening gehouden worden met de wenselijkheid van integratie enz. (Art 40 Verdrag Rechten van het Kind)
		De JJI biedt de aan haar zorg toevertrouwde jeugdige de kans een maatschappelijk aanvaardbaar bestaan op te bouwen (verantwoordelijkheids kader nazorg jeugd)
Hoe was hierbij de samenwerking tussen de ketenpartners?	Heeft de JJI de (jeugd)reclassering betrokken bij de voorbereiding op ontslag?	Zie boven genoemde eisen aan onder meer verblijfsplan en evaluaties t.a.v. betrekken (jeugd)reclassering als norm.
Is de besluitvorming met betrekking tot de instellingsreacties naar aanleiding van het gedrag van R. en incidenten transparant en voldoende onderbouwd?	Is de besluitvorming voldoende onderbouwd?	In de besluitvorming is terug te vinden dat de jeugdige verantwoordelijk wordt gehouden voor zijn handelen (memorie van toelichting bij Bjj, onderdeel 18)
		Bij de besluitvorming is rekening gehouden met de overweging overweging dat de directeur van de JJI bij feiten die de orde of veiligheid in de inrichting verstoren een disciplinaire straf kan opleggen (Bjj, art. 54)
		Formulier Melding Bijzonder Voorval, punt 9
	Is de besluitvorming transparant?	Het hoofd van de JJI houdt aantekeningen bij over de voortgang in het verblijfsplan en de gegevens over belangrijke voorvallen gedurende het verblijf (Beginselenwet tenuitvoerlegging jeugdstrafrecht 1994)
		De directeur van de JJI meldt bijzondere voorvallen aan de minister van Justitie (Bjj, art. 5 lid 2) De directeur van de JJI doet direct melding van ernstige ordeverstoring bij de sectordirectie JJI (circulaire melding bijzonder voorval)

Ten aanzien van Reclassering Nederland

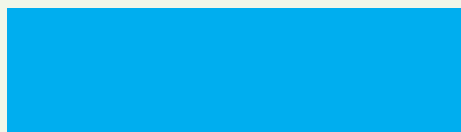
Specifiek toezichtscriterium	Hoofdvragen	(Aanzet tot een) norm
Is er gewerkt volgens de vastgestelde procedures en richtlijnen?	Heeft de reclassering het toezicht volgens de richtlijnen uitgevoerd?	De reclassering start het toezicht op de voorwaarden zo spoedig mogelijk na ontvangst van het vonnis. (Norm ISt)
		<p>Een onttrekking aan het toezicht wordt onmiddellijk gemeld aan de verantwoordelijke autoriteiten. (Norm ISt)</p> <p>Misdrijven en andere bijzondere voorvallen, de voorwaardelijk veroordeelde betreffende, deelt de reclassering onverwijld aan het OM mede (besluit tenuitvoerlegging jeugdstrafrecht, afdeling IV art. 17)</p>
Tot welke invulling van het nazorgtraject heeft de handelswijze van de betrokken instellingen geleid?	Is de inhoud van het reclasseringstoezicht voldoende ingevuld?	<p>Het reclasseringsaanbod sluit aan op de delict gerelateerde problematiek van cliënt. (Art, 32,55, 71 ECS.)</p> <p>De invulling van de reclasseringsinterventie is gebaseerd op diagnose door middel van de RISc en de Quickscan en/of andere erkende wetenschappelijke instrumenten. (interpretatie van norm: normenkader kwaliteit adviesfunctie reclassering vastgesteld in opdrachtgeversoverleg)</p>
Hoe was hierbij de samenwerking tussen de ketenpartners?	Heeft de reclassering haar partners voldoende betrokken?	<p>De reclassering heeft actieve samenwerking met instellingen die een bijdrage kunnen leveren aan de reïntegratie van cliënten: gemeente, maatschappelijke organisaties, onderwijs, (gezondheids-)zorg en GGZ, gevangeniswezen.</p> <p>Norm ISt</p>

Ten aanzien van de samenwerking tussen de instanties

Specifiek toezichtscriterium	Hoofdvragen	(Aanzet tot een) norm
Hoe was hierbij de samenwerking tussen de ketenpartners?	Is er sprake van samenwerking ?	Elke partij levert een bijdrage in nauwe samenhang met andere partijen, zonder onnodige overlap en zonder dat er hiaten vallen. (verantwoordelijkheidskader nazorg jeugd)
		De wijze van samenwerking van de jeugdreclassering met de politie, de rechter, het openbaar ministerie, de volwassenenreclassering, inrichtingen en de raad voor de kindbescherming ligt vast in een protocol (Uitvoeringsbesluit Wet op de jeugdzorg, art. 49) Uitgewerkt in het landelijk afstemmingsprotocol jeugdreclassering
Tot welke invulling van het nazorgtraject heeft de handelswijze van de betrokken instellingen geleid	Tot welke resultaten heeft de samenwerking geleid?	In principe krijgen alle jeugdigen die op een strafrechtelijke titel in een JJI zijn geplaatst nazorg in aansluiting op hun verblijf in de JJI. (verantwoordelijkheidskader nazorg jeugd)
		Er is aansluiting tussen het verblijf in de JJI en het traject dat daarop volgt. (verantwoordelijkheidskader nazorg jeugd)

Bijlage 4 Geografisch ligging locaties

Justitie werkt aan een veiliger samenleving

Justitie voorkomt en bestrijdt criminaliteit.

Adequate opsporing, snelle berechting en

consequente uitvoering van straffen en

maatregelen zorgen dat Nederland veiliger

wordt.